

■ Katarzyna Bagińska,
Polowiec i Wspólnicy sp. j.

■ Mateusz Dzieło,
Polowiec i Wspólnicy sp. j.

Czy zamrożenie cen ciepła zatrzyma podwyżki?

Artykuł przedstawia wprowadzone w dniu 20 września 2022 r. ustawą o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, środki prawne mające na celu zapewnienie wsparcia dla odbiorców wrażliwych w związku ze wzrostem kosztów ogrzewania oraz mechanizmy ustalania przez przedsiębiorstwa energetyczne wytwarzające ciepło średnich cen wytwarzanego ciepła dla odbiorców ciepła na potrzeby gospodarstw domowych i instytucji użyteczności publicznej.



Fot. freemages.com

Rozpoczęcie sezonu grzewczego - jak co roku - wiąże się z nieuchronnym wzrostem cen ciepła. W obliczu kryzysu energetycznego wywołanego rosyjską agresją zbrojną w Ukrainie - ustawodawca, w celu zabezpieczenia odbiorców przed drastycznymi podwyżkami kosztów ogrzewania, zdecydował się na zastosowanie tzw. „zamrożenia” cen ciepła. Przyjęty mechanizm został uregulowany ustawą z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (dalej: ustawa) i ma obowiązywać od 1 października 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r. Ustawa reguluje zasady ustalania średniej ceny wytwarzania ciepła z rekompensatą dla określonych podmiotów - tzw. „odbiorców wrażliwych”.

Odbiorcy wrażliwi i ich obowiązki

„Zamrożonymi” cenami ciepła zostały objęte przede wszystkim te podmio-

ty, dla których znaczące podwyżki cen ciepła mogą być najbardziej dotkliwe w skutkach. Jak wynika z uzasadnienia projektu aktu prawnego przygotowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska „wprowadzenie proponowanych przepisów pozwoli na zmniejszenie obciążeń finansowych związanych z opłatami za ciepło ponoszonymi przez gospodarstwa domowe lub instytucje użyteczności publicznej”. Opierając się na lekturze uzasadnienia i użytych przez wnioskodawcę określeniach „gospodarstwa domowe” i „instytucje użyteczności publicznej” zdekodowanie, kto tak naprawdę będzie mógł skorzystać z przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań nastęrcza pewnych trudności. Tu z pomocą przychodzi tekst samej ustawy, która doprecyzowuje katalog beneficjentów „zamrożonych” cen ciepła - a są nimi przede wszystkim²:

- gospodarstwa domowe, wspólnoty mieszkaniowe³ oraz spółdzielnie mieszkaniowe⁴, które są uprawnione lub zobowiązane do zapewnienia ciepła w lokalach mieszkalnych na potrzeby zużycia przez gospodarstwa domowe,
- inne podmioty, które na podstawie ustawy, umowy lub innego tytułu prawnego są uprawnione lub zobowiązane do zapewnienia dostaw ciepła do lokali mieszkalnych na potrzeby zużycia przez gospodarstwa domowe,
- a także kościoły, przychodnie, szkoły, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, noclegownie, żłobki i kluby dziecięce, uczelnie, archiwa oraz jednostki prowadzące działalność kulturalną.

Aby skorzystać z preferencyjnych cen, wyżej wskazane podmioty mają obowiązek złożenia oświadczenia do swojego sprzedawcy ciepła. W zależności od tego, który podmiot składa oświadczenie, ustawa przewiduje różny zakres elementów, które muszą się znaleźć w oświadczeniu. Należy przede wszystkim wskazać dane służące określeniu szacowanej ilości zużywanego ciepła wraz ze wskazaniem na potrzeby czego będzie ono zużywane. Spół-

dzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz w szczególności podmioty lecznicze, instytucje kulturalne oraz organizacje pożytku publicznego pierwsze oświadczenie miały obowiązek złożyć w terminie 21 dni od dnia wejścia w życie ustawy, tj. najpóźniej do dnia 11 października 2022 r.⁵ Oświadczenie takie, powinno zostać złożone sprzedawcy ciepła, z którym dany podmiot ma zawartą umowę sprzedaży ciepła lub umowę kompleksową. Warto podkreślić, że za brak terminowego złożenia oświadczenia, zostały przewidziane sankcje w postaci: (i) braku możliwości zastosowania „zamrożonej” ceny, (ii) odpowiedzialność odszkodowawcza osób działających w imieniu i na rzecz danego odbiorcy oraz - (iii) w przypadku spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych - kara grzywny orzekana przez sąd wraz z możliwością orzeczenia zakazu zajmo-

przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesję i wykonujące działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła, jak i wytwórcy ciepła niemający obowiązku posiadania koncesji na wytwarzanie ciepła, będą zobowiązane stosować średnią cenę z rekompensatą, która została „zamrożona” na pułapie: 150,95 zł/GJ netto dla źródeł ciepła zasilanych przez gaz i olej opałowy oraz 103,82 zł/GJ netto - dla pozostałych źródeł. Wiele przedsiębiorstw ciepłowniczych sprzedaje ciepło po cenach wyższych niż określona w ustawie cena ciepła z rekompensatą i te przedsiębiorstwa będą musiały stosować się do ustalonej granicy - czyli zgodnie z intencją ustawodawcy zahamować dotychczasowy wzrost cen.

Co jednak w sytuacji, gdy taryfa danego przedsiębiorstwa kształtuje ceny

” Ustalenie średniej ceny wytwarzania ciepła z rekompensatą w praktyce jest niczym innym jak zatrzymaniem cen na określonym poziomie. Co ważne, przyjęty mechanizm ochrony odbiorców wrażliwych dotyczy wyłącznie ceny sprzedaży ciepła, nie - stawek za jego przesył i dystrybucję (...)

wania stanowiska członka zarządu w wspólnocie lub spółdzielni. Jeżeli jednak oświadczenie złożone w terminie jest kompletne, a podmiot, który je składa spełnia kryteria uznania go za „odbiorcę wrażliwego”, przedsiębiorstwo energetyczne stosuje wobec niego „zamrożoną” cenę ciepła, czyli średnią cenę wytwarzania ciepła z rekompensatą.

„Zamrożenie” cen ciepła

Na czym jednak polega „zamrożenie” cen ciepła? Ustalenie średniej ceny wytwarzania ciepła z rekompensatą w praktyce jest niczym innym jak zatrzymaniem cen na określonym poziomie. Co ważne, przyjęty mechanizm ochrony odbiorców wrażliwych dotyczy wyłącznie ceny sprzedaży ciepła, nie - stawek za jego przesył i dystrybucję, ponieważ udział kosztów zależnych od cen paliw jest w ich przypadku bardzo mały. Zgodnie z postanowieniami ustawy, zarówno

sprzedaży poniżej ustawowego limitu? Odpowiedź na to pytanie jest kluczowa w kontekście tego, czy nowa regulacja stanowić będzie skuteczny sposób na zatrzymanie wszystkich podwyżek cen ciepła. Zgodnie z art. 3 ust. 7 ustawy, jeżeli średnia cena wytwarzania ciepła dla danego źródła jest niższa od średniej ceny wytwarzania ciepła z rekompensatą dla tego źródła, przedsiębiorstwo energetyczne stosuje tę cenę. Aby zobrazować tę sytuację, warto odnieść się do konkretnych przykładów. Jak podaje Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, średnie ceny sprzedaży ciepła wyniosły odpowiednio ok. 67 zł/GJ oraz 80 zł/GJ odpowiednio w przypadku firm ciepłowniczych wykorzystujących węgiel i gaz. To ceny znacznie niższe niż ustawowe limity określone na pułapie 103,82 zł/GJ oraz 150,95 zł/GJ. Można zatem stwierdzić, że w przypadku przedsiębiorstw, których taryfa nie przekracza granicy wyznaczonej przez ustawodawcę będą

miały miejsce podwyżki - i w niektórych przypadkach mogą być one bardzo odczuwalne. „Ustawa nie mrozi bowiem aktualnie stosowanych cen sprzedaży ciepła, tylko ustala pułap cen, których nie można przekroczyć w rozliczeniach z odbiorcami, który to pułap nie wszędzie został osiągnięty”⁶.

Rekompensata dla przedsiębiorstw energetycznych

Wobec uniemożliwienia podmiotom energetycznym podwyższania cen ciepła ponad ustawowy limit, zastanawiać może kwestia czy, a jeśli tak to w jaki sposób, takie ograniczenie zostanie im zrekompensowane. Ustawodawca zabezpieczył jednak interes przedsiębiorstw poprzez przyznanie stosownej rekompensaty. Wypłacana jest ona uprawnionym podmiotom za każdy miesiąc stosowania średniej ceny wytwarzania ciepła w bieżącym sezonie grzewczym (od 1 października 2022 r. do 30 kwietnia 2023 r.). Jej uzyskanie zależy jednak od pomiotu, który sam musi złożyć wniosek o wypłatę rekompensaty. Składa się go do 25. dnia każdego miesiąca następującego po danym miesięcznym okresie rozliczeniowym. Złożenie wniosku po terminie skutkuje brakiem jego rozpatrzenia, zatem pozyskanie rekompensaty leży *de facto* w gestii uprawnionego przedsiębiorstwa energetycznego. Co również istotne, wysokość rekompensaty w danym okresie rozliczeniowym oblicza podmiot uprawniony zgodnie ze wzorami określony-

mi w art. 12 ustawy. Wniosek o wypłatę składa się odpowiednio do zarządu rozliczeń - w przypadku przedsiębiorstw posiadających koncesję na wytwarzanie ciepła oraz do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) - w przypadku przedsiębiorstw nieposiadających koncesji.

Proces pozyskania rekompensaty

Podmiotem odpowiedzialnym za wypłatę rekompensat przedsiębiorstwom posiadającym koncesję na wytwarzanie ciepła jest Zarządca Rozliczeń S.A., zwany w ustawie zarządcą rozliczeń. Na stronie <https://cieplo.zrsa.pl/login> uruchomiono portal przeznaczony do rejestracji i składania wniosków o wypłatę rekompensaty.

Pierwszym etapem jest właśnie rejestracja wytwórcy ciepła w ww. portalu. Następnie dany podmiot składa wniosek o wypłatę rekompensaty, a w dalszej kolejności zarządca rozliczeń weryfikuje i podejmuje decyzję w sprawie pozytywnego lub negatywnego rozpoznania wniosku. Na jakiej podstawie jednak dokonywana jest ocena wiarygodności wyliczenia rekompensaty przez przedsiębiorstwo energetyczne? Dzieje się to we współpracy z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki, który uczestniczy w procesie zatwierdzania cen i stawek opłat na rynku ciepła. Zgodnie z ustawą Prezes Urzędu Regulacji Energetyki na wniosek zarządcy rozliczeń przekazuje dane niezbędne do obliczenia średniej ceny wytwarzania ciepła. Zarządca rozliczeń weryfikuje wniosek o wypłatę rekompensaty pod wzglę-

dem jej: (i) wysokości, (ii) prawidłowości dokonanych obliczeń, (iii) kompletności wymaganych dokumentów oraz (iv) prawidłowości reprezentacji wnioskodawcy.⁷ W przypadku stwierdzenia braków formalnych, błędów obliczeniowych, czy innych okoliczności, które budzą wątpliwości co do wiarygodności danych podanych we wniosku, zarządca rozliczeń wzywa dany podmiot do usunięcia braków w terminie 7 dni. Jeżeli wniosek zostanie pozytywnie rozpatrzony, rekompensata jest wypłacana uprawnionemu przedsiębiorstwu energetycznemu w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez zarządcę rozliczeń prawidłowo wypełnionego wniosku.⁸

Podsumowanie

Na tę chwilę ciężko jednoznacznie określić, czy przyjęte rozwiązania okażą się skuteczne. Jak wskazywał Prezes Urzędu Regulacji Energetyki „to od przedsiębiorstw zależy, czy i kiedy złożą wnioski o zmianę taryf, a także przedstawiony w tych wnioskach poziom kosztów przyjmowanych do kalkulacji taryf”⁹. Niezależnie jednak od powyższego, z całą pewnością można stwierdzić, że mimo zastosowania jednego z ustawowych pułapów cen ciepła, koszty ogrzewania w wielu przypadkach wzrosną. Pamiętajcie należy, że poza postanowieniami ustawy, które umożliwiają podwyżkę w przypadku „tańszej” taryfy, na cenę ciepła składa się nie tylko cena sprzedaży, ale również cena przesyłu i dystrybucji, które również mogą przyczynić się do droższego ogrzewania w sezonie grzewczym 2022/2023. □

Przypisy:

1 Fragment uzasadnienia rządowego projektu ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw, druk 2543 <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2543>

2 Art. 4 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. poz. 1967 z późn. zm.).

3 O których mowa w art. 6 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2021 r. poz. 1048).

4 O których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1208 oraz z 2022 r. poz. 1561).

5 Art. 53 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. poz. 1967 z późn. zm.).

6 <https://www.ure.gov.pl/pl/urzad/informacje-ogolne/edukacja-i-komunikacja/ure-w-mediach-1/10539.Ustawa-o-cieple-moze-nie-zatrzymac-wszystkich-podwyzek.html>

7 Art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. poz. 1967 z późn. zm.).

8 Art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. poz. 1967 z późn. zm.).

9 <https://www.cire.pl/artykuly/serwis-informacyjny-cire-24/prezes-ure-od-przedsiębiorstw-zależy-czy-i-kiedy-złoża-wnioski-o-zmiane-taryf>